

HİÇ KİMSENİN KENTİ

TOLGA
GÜMÜŞAY

Remzi Kitabevi

5. BASIM

TOLGA GÜMÜŞAY 1972 yılında Gönenli ailesinin görevli bulunduğu Uzunköprü’de doğdu. Lise öğrenimini 1990 yılında Kadıköy Anadolu Lisesi’nde tamamladı. 1994’te İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi’ni bitirdikten sonra Marmara Üniversitesi’nde Örgütsel Davranış üzerine yüksek lisansını tamamladı. İlk romanı *6 Yıl Tam Pansiyon* 2001’de yayımlandı. *Hiç Kimsenin Kenti* adlı romanı İz TV, *Kareli Öyküler* başlıklı fotoğraflı öykü projesi Habitat TV tarafından belgeselleştirildi. Çağdaş bir İstanbul yazarı olarak da tanınan Gümüüşay, insanın varoluşuna ve yaşadığı kentin tüm zamanlarına karşı beslediği tutkuyu; akıcı üslubuyla roman ve öykülerine yansıtılmaktadır.

Bütün eserleri:

6 Yıl Tam Pansiyon (2001)

Pembe Tuvalet (2004)

Geleceği Görme Ortaklığı (2005)

Keskin Naneli Öyküler (2006)

Anormal (2008)

Hiç Kimsenin Kenti (2010)

Hazırlıksız (2012)

Kareli Öyküler (2017)

Genç Kareli Öyküler (2018)

İstanbul Kareli Öyküler (2018)

İstanbul Maviyken (2020)

Veli (2022)

Ceplerine Çiçek Dolduran Çocuk (2023)

Kaçak Roman (2024)

TOLGA GÜMÜŞAY

HİÇ
KİMSENİN
KENTİ

Remzi Kitabevi

HIÇ KİMSENİN KENTİ / Tolga Gümüşay

© Remzi Kitabevi, 2026

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Ceyhan Usanmaz

Kapak tasarımı: Kadir Kaya

Kapak fikri: Kemal Hayıt

ISBN 978-975-14-2291-0

Bu kitabın ilk dört basımı Altın Kitaplar
tarafından yapılmıştır (2010-2019).

BEŐİNCİ BASIM: Mayıs 2026

Kitabın basımı 1000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ő., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika No: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No. 77. Bağcılar-İstanbul
Sertifika No: 44903 / Tel (212) 629 0615

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	9
1. Kule'nin Borazanları.....	11
2. Kaloriferli Otel	25
3. Dümenli Meyhane	34
4. Mikail ile Yasemin	61
5. Saint Pierre Han.....	78
6. Fasih Dede'nin Gemisi	104
7. Yeşildirek Hamamı	124
8. Madam Ester'in Manolyaları.....	141
9. Hırsızlar Kahvesi.....	163
10. Kürekçi Kostas Usta	174
11. Berber Saro'nun Aynası	193
12. Liman.....	201

“Kendini aşkımış, inançımış, imanımış, tarihimmiş, artık hiçbir şeyin anlamının kalmayacağı sınırın ötesinde bulması için o kadar az şey, o kadar çok az şey gerekiyordu ki. İnsan hayatının bütün gizemi bu sınırın hemen yanı başında ve hatta onunla doğrudan temas halinde geçmesinde, ondan kilometrelerle değil ama bir milimetre mesafeyle ayrılmasında yatıyordu.”

Milan Kundera
Gülüştün ve Unutuştun Kitabı

Teşekkür

Dođan Apartmanı sakini, araştırmacı-yazar Sn. Rasih Nuri İleri'ye,

Sanat tarihçisi Prof. Dr. Semavi Eyice'ye,

Mimarlık tarihi yazarı Yük. Mimar Hasan Kuruyazıcı'ya,

İz TV yapımcı ve yönetmeni Sn. Murat Toy'a,

Koleksiyoner Sn. Jak Treves'e,

André Chénier şiirlerini çevirip derleyen

Sn. Tozan Alkan'a,

Saint Pierre Han'da matbaa işletmecisi

Sn. Seçmen Topuzođlu'na,

Saint Pierre Han çaycısı Sait Efendi'ye,

Şahkulu Mahallesi Muhtarı Sn. Sayim Çavuş'a,

Levanten kültürü üzerine keyifli sohbetlerinden ötürü

Sn. Andre Zakari'ye,

Sen Jorj Hastanesi eski hekimlerinden,

Kumbaracı Yokuşu sakini Dr. Murat Görgülü'ye,

Semazen Fırat'a,

Lüleci Hendek esnafı Rozetçi Satılmış Bey'e,

Yeşildirek Hamamı tellaklarına,

gösterdikleri yakınlık, paylaştıkları bilgi ve anılar için teşekkür ederim.

Kule'nin Borazanları

BEYOĞLU'NDA BİR TOPLANTIDAN ÇIKTIM. Sıkıcıydı, gereksizdi, uzun sürmüştü; tıpkı hayatım gibi. Tramvay raylarını takip ederek Tünel'e doğru yürüdüm. Parke taşı desenli bir bataklığın üstündeydim. Hafifleyebilmek için çantamı çöpe attım. Kalabalığa karışamıyordum. Sağımdan, solumdan, içimden geçip gidiyorlardı. Hiç kimse delindiğimin farkında değildi. Kayıtsızlıkları, kısacık bir an için kendimi iyi hissetmeme neden oluyordu. Hemen sonra, nasıl hissedeceğim başkalarının tepkilerine, hatta tepkisizliklerine bağlı olduğu için kendimden tiksiniyordum.

Tünel'e dev bir fotokopi makinesi yerleştirilmişti. Haznesinden birbirinin kopyası insanlar fırlatıyordu. Karşıdan sıra sıra, oluk oluk, sayfa sayfa geliyorlardı. Aynı dışsızlıkte gülüyor, aynı bebensiz gözlerle bakıyor, aynı haksızlığa uğramışlık duygusuyla kaşlarını çatıyorlardı. Her biri farklı olduğuna inanıyordu. Bu bakımdan da tıpatıp birbirlerine benziyorlardı. Kendilerine benzemeyenlerin diktikleri binalar arasında yürüyorlardı. Bir süredir kendilerini böyle yerlerde daha iyi

hissediyorlardı. Bu yönleriyle bana benziyorlardı. Kızamıyordum onlara. Durumları benden iyi görünüyordu. İmrenemiyordum da. Gerçek gibi durmuyorlardı.

Göz ucuyla takip ediyordum; iki yanımdaki asırlık hanlar, heykelli apartmanlar köklerini çatırdatarak üstüme doğru eğiliyorlardı. Aralarına gerili tramvay ve reklam telleri gevşiyor, akort bozuluyordu o zaman. Bu cadde sabaha karşı, bir de gök yırtılınca keman olur, çalardı oysa. Kalabalık bilmezdi bunu. Teller de onlar ortalıktayken ses çıkarmazdı zaten. Az önce binalar eğildiğinde, birkaç saniyeliğine gökyüzünün yok olduğundan hiç kimsenin haberi olmamıştı mesela. O sırada onlar vitrinlere, kaldırıma, birbirlerine bakıyorlardı. Gökyüzü canlı ve sınırsızdır hâlbuki. Sırf bunun için bile bakmaya değer ona. Ama onlar bakmazlar. Bakmadılar. Yok olduğuna da üzülmediler bu sayede. Ben baktım da ne oldu diye düşünüyordum. Düşündükçe, üzülüyordum.

Aslında parke taşlarına piyano tuşları gibi müzikli basan insanlar görmüştü bu rue. Onlar parlak kuşe gelselerdi karşıdan... Satırlarında yeni olasılıklar, resimlerinde başka renkler ve ışıklar olsaydı; biraz olsun oyalanır, kendimi unutabilirdim belki. Teksir kâğıdından her yüzde kendi kırışıklarımı, burun çekişimi, göz kısışımı görmezdim de caddeye biraz olsun katlanabilirdim o zaman.

Tramvay rayları kıvrıldı, ben dümdüz devam ettim. Mevlevihane'nin avlusundaki serviler kafa kafaya vermiş, hu çekiyorlardı. Burada gökyüzü yüksek ve bağışlayıcıydı. Ölü derişler dergâhı, çevresindeki keşmekeşten kudüm sesleriyle ayrılıyordu. Kumrular yüzyıllardır aynı çitlembik ağaçlarında içleniyor, avluda kediler miskince geriniyordu. Derviş hücre-

lerinin kapılarına vurulan kilitler ise paslanalı çok olmuştu. Bu topraklarda yeşermiş bir varoluş (ya da yok oluş) biçimini tercih etmek, bu toprakların insanlarına yasaktı. Ruhu satmak serbest, yuvasını aramak yasaktı. Adımlarım giderek zayıflayan kudümün ritmine uydu. Taç kapının önündeki turistik afiş, sema gösterisinin (dönen dervişler) tarihini duyuruyordu.

Yokuş aşağı devam ettim. İstiklal Caddesi'nin insanları buralara gelmezdi. Kadıköy vapurunun yolcuları da... Buralara başkaları, âdeta gökten zembille inerdi. Müzik enstrümanı bakmaya, çanak anten sormaya, plaket yaptırmaya, kerhane, hostele, aylaklığa... Ne yapacağını bilemeyip nar suyu içen bile vardı. Buradaki insanlar Beyoğlu'ndakilerden daha telaşlıydı. Ve en az onlar kadar fazlalık! Belki yokuştan... Hayata tutunamıyor, denize doğru yuvarlanıp gidiyorlardı. Bir tek Mevlevihane türbesindeki sarıklı mezar taşları çakılı kalıyordu yukarıda. Bir de sabırla başlarını sağa sola sallayan ve bir türlü ölemeyen serviler...

Köşeyi dönünce Ceneviz borazanları ötmeye başladı. Galata Kulesi, ezici üstünlüğü ve büyüleyici güzelliğiyle karşımda dikiliyordu. Bir adım daha atıp durdum. Borazanlar sustu. Çocukluğumdaki hayat imgesine şaşılacak derecede benziyordu. O zamanlar hayata bana ait bir şeymiş gibi bakmıyordum. Kendimi onun tuğlalarından biri olarak da görmüyordum. O benim dışımda, canlı, büyük, gizemli bir şeydi. Başa çıkılması gereken masalsi bir şey... Kitap okumayı seven tüm saf erkek çocuklar gibi bir gün prens olacağıma, kuleyi fethedeceğime inanıyordum. O zamanlar öteki çocukların da aynı masallarla büyüdüğünü bilmiyordum. Hep birlikte yenildiği-

mizi fark ettiğimde teselli bulacağıma, iki damla gözyaşı dökmüştüm. Birincisi; hiç değilse bana özel bir tuzağa düşürülmüş olmalıydım. İkincisi; ben kimseyi yenmek ya da yönetmek değil, yalnızca prens olmak istemiştim.

Kulenin dibindeki bakkala girdim. İçerisi deterjanlı bisküvi kokuyordu. İhtiyar bakkal ağır ağır ekmeğin arasına salama hazırlıyordu. Tezgâhın gerisinde zaman; baton biçimli bir bütünden süresiz, ince dilimlere ayrılıyordu. Bakkal, salama ağır hareketlerle dolaptan çıkarıyor; tırnağıyla kaldırdığı kabuğunu bir miktar sıyrıyor; aynı yavaşlıkla yarı çıplak gövdeyi tahtanın üstüne yatırıyor; bıçağı yanaştırarak kesilecek yere hafif bir işaret bırakıyor; işaretlediği noktadan başlayarak düz bir çizgi hâlinde tahtaya kadar iniyor; gövdeden kurtardığı incecik dilimi bıçağın soğuk yüzeyinden ekmeğinin arasına deviriyordu. Bir öncekinin devamı ya da sonrakinin hazırlığı değil de, bağımsız yaşantıların gibi zihinde ayrı parçacıklar hâlinde asılı kalan bu işlemler sürerken, duvar saatindeki saniye teli görünmez bir engele çarpıp çarpıp geri dönüyordu.

Tecrübeli bakkal hayat muhasebesinde, satılan salama-ekmeğin miktarına değil, sindire sindire, incecik kesilen dilimlerin çokluğuna bakılacağını biliyordu. Yakın gözlüklerinin arkasında ufacık görünen gözlerini arada bir dükkânın dışındaki koşuşturmaya çeviriyor, acele ettikçe geride zamanın parlak izlerini bırakarak silikleşen insanları seyrederken, başını hüznle iki yana sallıyordu.

Yanımda dikilmekte olan müşteri, gazete kâğıdına sarılı salama-ekmeğinin cebine sokarak çıktı. Bakkal gözlerini bana dikmişti. Cep konyağı istedim. İstifini bozmadan su-

ratıma bakmaya devam etti. Siparişimi tekrar ettim. Sözcükler ağzımdan çıkar çıkmaz uyuz karasinekler gibi havada dairesler çizmeye başlıyor, bakkalın iri kulaklarına konmak yerine dükkânın tozlu rafları arasında dolaşıyorlardı. Sonunda vızılıtları iştmiş olacak, Bakkal Efendi aynı ağır ve kesik hareketlerle dizinin dibindeki tabureyi kaldırıp az ileri bıraktı; tek ayağını basıp ağırlığını vererek son kullanımdan bu yana dayanıklılığını kaybedip etmediğini kontrol etti; sağlamlığından emin olunca üstüne basarak yükseldi; tepe rafın arka sıralarından tozlu bir konyak şişesi çıkardı; kirli beziyle tozunu aldı. Titreyen, yaşlı parmakları arasında bana doğru uzattı. Parayı bir çırpıda tezgâha bıraktım. Para tabağının tam karşısında sigara paketleri diziliydi. Aklımdan sigaraya başlamak geçti. Herhangi bir şeye başlayabilecek durumda degildim. Konyağın kapağını açıp kokladım. Bakkal, yazar kasanın çekmecesini açmış, dudaklarını oynatarak para üstünü hesaplamaya çalışıyordu. Şişeyi ağzıma götürdüm. Duvar satının saniyesi ne ilerleyebiliyor ne de vazgeçiyordu. Konyak anında kanıma karıştı, başım saat yönünde dönmeye başladı. Para üstünü beklemeden kendimi dükkândan dışarı attım.

Telefonum çaldı, markasının reklam melodisiyle... Meşgule bastım. Kulenin etrafından dolaşıp, kahvehanenin kapı kolunu ittim. İçeridekiler kendi dertlerindeydiler. Cam kenarındaki masaya oturdum. Bir çay söyledim. Telefonum çaldı. Susturdum. Çayın yarısını bir dikişte içtim. Ağzım yandı. Masanın yeşil çuhası ile göbeğim arasına gizlediğim konyak şişesini yatırıp, diğer elimde tuttuğum bardağın eksik kısmını tamamladım. Kulenin gövdesi de bakkalın zamanı gibi ayrı ayrı taşlardan oluşuyordu. Bir çay daha söyledim. Ağzım yan-

dı. Bu kez daha çok konyak doldurdum. Kullanmadığım kesme şekerlerden kule yaptım. Külâhı eksikti. Uzun uzun cama baktım; dışarıyı değil içerinin yansıması görünüyordu. Çaycı, bardağımı koklayıp yüzünü buruşturdu. Benim yüzümden iki kez deterjanlı suda yıkamak zorunda kalacaktı.

Telefon çaldı. Kartını çıkarıp kırdım, pilini kül tablasına bıraktım. Merak ediyorlardı. Sürekli takip ediyorlardı. Son günlerde tuhaflaştığımı düşünüyorlardı. Bu yüzden daha çok merak ediyorlardı. Ben ise başka türlü nasıl var olunabileceğini merak ediyordum. Bunu normal bulmuyorlardı. Başlıca görevleri sık sık arayıp kim olduğumu hatırlatmaktı. Bu konu hakkında ben ne kadar tereddütlüysem onlar da bir o kadar emindi. Kendimden kurtulabildiğim anlarda daha iyi hissettiğimi söylemeye çalışmıştım birkaç kez. Gözleri korkuyla büyümüştü. Bir gece de yanıma hiçbir şey almadan, ceplerimi ellerimle doldurarak dışarı çıkmış, gün ağarana dek bilmediğim karanlık sokaklarda dolaşmıştım. Ertesi sabah kahvaltıda tanıdıkları iyi bir doktordan söz etmişlerdi, uykusuz, kaygı dolu gözlerle. En çok da kimliğimle telefonumu evde bırakmama içerlemişlerdi. Benim yüzümden üzüldüklerinde üzülüyordum. Üzülmemeleri için beni üzen bir yaşama mahkûm oluyordum. Sevgi bağları bunu gerektiriyordu: Mutlaka birileri istediği hayatı yaşayamıyordu.

Çay ocağından buharlar yükseliyordu. Çaycı gibi sisler arasında gözden kaybolmak isterdim. Son zamanlarda çocukluğum hiç olmadığı kadar sık aklıma düşüyordu. Oyun tatlı gelince altıma işeyiverdiğim, sonra akşama kadar rüzgârla, güneşle kurduğum günleri hatırlıyordum. Hayatın ılık, rüzgârlı bir oyun olduğu günleri... “Benim hayatım” fikrinin

henüz oluşmadığı, oyunun hiç kimseye ait olduğu günleri... Nasılsa rüzgârın eseceğini, akşama kadar kuruyacağımı düşünerek salıvermezdim altına. Doya doya oynamanın, kuru donla gezmekten daha önemli olduğuna da ermezdi aklım. Oynarken oynarken, kendimi unutturdum. O yüzden işerdim altına. O kadar doğal gelirdi ki bu yaptığım, yıllarca çok tuhaf bir şeymiş gibi anlatıp durmasalar, imkân yok şimdilerde anımsamazdım.

Çişi gelen, ocağın karşısındaki askıdan anahtarını alıyor, dönüştürme emaneti yerine bırakıyordu. Böylece yabancıların kilitli kaleye mum dikmesi engellenmiş oluyor, müşterilere ise daha fazla çay, kahve, meşrubat içebilmeleri için bedelsiz tahliye ayrıcalığı sunuluyordu. Artık herkesin buna benzer oyunlarla süregiden birer hayatı vardı; kilitli kapılar ardında işemeye “özel hayat” adı veriliyordu. Özel hayata sahip olmak isteyenlerin çalışıp para kazanması gerekiyordu. Altına işeyenlerse oyun dışı bırakılıyorlardı. Kıvranan yabancıları, öne ıslak tez canlı müşterileri, en çok da kendimi unutmaya arzusuyla, başımı yeşil çuhanın altına sokup konyağı kafama diktim.

Kahvehane giderek hızlanıyordu. Patron da bunu fark etmiş olacak, elini havaya kaldırarak telaşla garsonlardan birini çağırdı. Garson makam koltuğuna doğru eğilmiş, kendisini merak edenleri üzmemek adına patronun tükürüklerine katlanırken, son sürat Kule'nin gövdesine doğru ilerliyorduk. Çay ocağında makinist panik hâlinde muslukları kapıyordu. Tavandaki devasa vantilatör kendiliğinden harekete geçmiş, müşterilerin başlarını döndürüyordu. Bir ara patrona hesap makinesinin eksi tuşuna basarak kahvehaneyi yavaşlatabile-

ceğini söylemeyi düşündüm. Hiç kimse eski yaşamına dönmek istemiyordu. Kahvehanenin tuğlaları büyük bir gürültüyle Kule'ninkilere çarpıp parçalanarak havada uçuşurken, patron hesap makinesinin kırmızı tuşuna bastı. Topluca bilincimizi yitirdik. Gözlerimi açtığımda ortalık can pazarıydı. Ocak, çaycının üstüne devrilmişti. Avaz avaz bağırان adamcağızın kafasından dumanlar yükseliyordu. Patron, emniyet kemersiz koltuğundan camekânın dışına fırlamış, kaldırımda kıpırdamadan yatıyordu. Cam kenarındakilerin bir kısmı – mesela yan masamdaki fötr şapkalı beyefendi– Kule ile kahvehane cephesi arasında feci biçimde ezilmişti. Diğerleriyse vücutlarına saplanan cam parçaları nedeniyle ağır yaralıydı. Garsonlardan Kule tarafına servis yapanlar kaza anında can vermiş, ötekiler panik hâlinde arka kapıya hücum etmişlerdi. O sırada, elinde anahtarla tuvaletten dönmeye çalışan talih-siz bir müşteri, garsonlar tarafından çiğnenerek ciddi biçimde yaralanmıştı. Genelev polisi derhâl olay yerine intikal etmiş, ölülerin üstünü yeşil çuhalarla örtüyordu. Meksikalı tip-li garson ise hiçbir şey olmamış gibi karşıma geçmiş, “Bir çay daha alır mısınız?” diye soruyordu.

Fazlasıyla renkli olan televizyon, ölümlü bir otobüs kazasından bahsediyordu. Müşteriler oyunu, sohbeti kesmiş, büyülenmişçesine ekrandaki sansürlü enkaza bakıyorlardı. Garson, televizyonun altındaki masaya yerleşen polislerin siparişlerini bekletmeden aldı. Reklamlar başlayınca patron, makam koltuğunu çeyrek daire döndürdü. Çekmeceden kumandayı çıkardı. Yerli bir müzik kanalı açıp sesini kıstı. Şimdi televizyon sessiz müzik yayını yapıyordu. Titreyen kalça görüntülerine polis telsizlerinin cızırtılarıyla okey taşlarının şı-

HİÇ KİMSENİN KENTİ

TOLGA GÜMÜŞAY

“Gerçek bir edebiyat eseri... Galata ve Levanten kültürü için eşsiz bir ağıt...” -Ahmet Cemal, Cumhuriyet

Istanbul... Eşsiz doğası, binlerce yıllık geçmişi, zengin hikâyeleriyle medeniyetlerin buluşma noktası, farklı kültürlerin başkenti... Ve şimdi hem herkesin hem de hiç kimsenin kenti oluşunun romanıyla karşımızda!

Tolga Gümüşay, büyük bir merak ve ilgiyle gözlerini Galata'ya çevirmiş. Onun tüm zamanlarını, insanlarını, hikâyelerini ustalıkla aktarıyor.

Hiç Kimsenin Kenti geçmişin katmanlarını ve rengarenk insanlarını sarmalayıp günümüz Galata'sında buluşturan, büyüü bir gerçekliğin romanı... *Pembe Tuvalet, İstanbul Maviyken* ve *Kaçak Roman*'ın yazarı Tolga Gümüşay'dan.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2291-0

9 789751 422910

KDV'den muaftr